

18. LE BON (deel 1)

Het zal onze lezers opgevallen zijn dat we met onze fotografen alfabetisch te werk zijn gegaan. Zo zijn we dan eindelijk aan het langverwachte kapittel over fotograaf LE BON toe. LE BON ! De Oostendse fotograaf-par-excellence uit het pré-Antonytjperk !

We moeten al meteen ontmoedig bekennen dat we in feite bitter weinig weten over de figuur van LE BON : enkele fragmenten slechts, die samen een verre van volledig puzzlebeeld te zien geven. Genoeg om te beseffen dat LE BON een complexe figuur was, een doorzetter, een "commerçant", alleszins meer dan enkel maar fotograaf. Te weinig echter om een figuur van zijn kaliber tot haar volle recht te laten komen. Op het geheel hebben we nog geen overzicht.

Tijdens de inventarisatie der bezittingen van onze heemkring stootten we destijds op een manuscript, getekend G. LE BON (1). Daarin vonden we tot onze vreugde een korte biogrrfische nota over onze fotograaf. We hebben een sterk vermoeden dat de tekst weinig betrouwbaar is, en om te beginnen ontbreekt LE BON's geboortedatum. We krijgen ook geen gegevens over zijn afkomst.

Laten we eerst, in-extenso", onze G. LE BON aan het woord :

"Le Père LE BON débarque à Ostende en octobre 1877 ; la première personne à qui il cause est la grand-mère de l'architecte Daniels, ... ? ... rue de la Chapelle qui lui prédit la faillite comme tous les photog venus s'installer à Ostende.
"Il s'installe dans une annexe de l'hôtel de Flandre, cadres de photos pendues à la porte cochère ; ensuite il s'installe coin rue Louise-Bv.V.Is. En 1892 il envoie un Français dans le Golfe du Mexique (Antilles Anglaises) pour la pêche des coquilles, un coin merveilleux de cet article, grands, petits, moyens, toutes variétés ; tortues de mer, la carapece polie donnant la véritable écaïl. Ce Français, spécialiste, ler ... ? ... dans tous les travaux nacre et coquillages.
"En 1893 création de l'Aquarium dans les grandes caves voutées, situées sous le terrain de la photog et anciens vestiges des fortifications d'Ostende (époque de l'occupation espagnole).
"En 1899-1900 M. Le Bon fait construire un grand magasin moderne à l'emplacement du vieil immeuble Rue de Flandre. Coquillages, souvenirs et jouets s'y débitèrent à la tonne jusqu'en 1930, date à laquelle le fils Le Bon loua tout l'immeuble à Mr. Destrooper et Cie.
"L'atelier de photo fut également transformé deux fois de 1883 à 1930, puis loué à M. Vilain.
"L'aquarium fut loué après la guerre 1914-1918 à la Sté. Rle. de Zoologie d'Anvers exploitée comme attraction et dépôt de poissons de mer pour la zoologie.
"En 1930 M. Le Bon fils fit construire les magasins et habitations sur le jardin de la propriété coin rue Louise Bvd.V.I. et l'aquarium ne fut plus qu'on dépôt de poissons de mer pour Anvers, pour finir en 1945, plus d'aquarium, plus d'attraction, plus de dépôt.
"Décès du Père LE BON à Cannes en 1923 ; en 1930 fin du Bazar de la rue de Flandre et fin des spécialistes du coquillages en 1949 au Bvd. Van Iseghem.
"L'atelier de photo existe toujours loué à M. Vilain.
"Tout arrive, tout va, tout passe et tout disparaît."
"G. LE BON".

Met deze filosofische opmerking eindigde G. LE BON zijn eerder onsamenhangend relaas.

Later bedacht hij zich en voegde er gauw nog enkele zinnen aan toe :

"En 1877 une baleine vint s'échouer sur la plage est près du sémaphore, les trains amenèrent du monde de toute la Belgique et le Nord de la France", les photos du Père Le Bon s'enlevèrent comme des petits pains, ce fut sa première "grande affaire".

OOSTENDSE FOTOGRAFEN: *LE BON*

141. OSTENDE. - Pêcheur de Moules
Le Bon, éditeur, Ostende.

Le Bon, Ostende

Le Bon, edit., Ostende

85. Industrie Ostendaise

Dit alles vraagt toch wel om enige nadere uitleg.

-Vooreerst is er in de tekst duidelijk sprake van 2 LE BON's : vader en zoon.

In een adressenlijst van handel- en nijveraars te Oostende (1909) vonden we een Louis LE BON terug. En in een kiezerslijst uit de twintiger jaren vonden we een Emile LE BON (°Oostende, 25 november 1883), fotograaf, woonachtig Vlaanderenstraat, 44 ; gehuwd met Rosa GUILLON.

Na enig zoekwerk vonden we dat onze Emile de zoon was van Louis LE BON en Amélie HEUNINCK.

In het boekje van LANDOY (zie verder) is er nog sprake van een F. LE BON. Ofwel is dat een drukfout, de initiaal van de tweede voornaam van Louis, ofwel sta ik nog voor een vraagteken.

-Het jaar 1877, jaar waarin LE BON sr. te Oostende startte, vinden we na 1894 terug in een publiciteitstekst van het huis (zie verder).

We keken even de Oostendse kranten van oktober-november 1877 na, maar vonden géén publiciteit van LE BON.

-Zeker is dat LE BON sr. zijn fotoateliers dra overbracht naar het terrein hoek Louisastraat-Van Iseghemlaan, daar waar nu een modern appartementsgebouw met apotheek staat. Aan de andere kant van de straat werd in de negentiger jaren de café-dancing "La Terrasse" gebouwd (Oiop. 68).

LE BON's fotoateliers waren bereikbaar over een grote koer.

Daarvan een afbeelding op p. 40 in : R. CROQUEZ, Ensor et son temps ..., Oostende (EREL), 1970.

-Bij G. MICHIELS (op. cit.) vernemen we dat LE BON anno 1888 een bijhuis opende in de Zuidzandstraat 21 te Brugge.

In 1896 werd het overgenomen door Ferdinand BUYLE. Zoals uit LE BON's publiciteit bleek, had hij ook een bijhuis te Blankenberge.

-Het aquarium kwam er niet in 1893, zoals G. LE BON beweert, maar pas een jaar later. Over deze onderneming van LE BON schreven wij jaren terug al een bijdrage in "De Plate" (2). U leest daar ondermeer dat de officiële opening op zondag 1 juli 1894 plaats had, en dat een paviljoentje op het voetpad de toegang tot het ondergrondse aquarium markeerde. Wel nu, op foto 70 in Y. VYNCKE's "Oostende in Oude Prentkaarten" kunnen we dat paviljoentje nog zien, links van het theaterportiek. En in zijn "La Vie d'Ostende" uit 1896 liet MARS een getekend binnenzicht van het aquarium afdrukken (3).

-In de Franse tekst is er sprake van de bouw ener grote bazar in de Vlaanderenstraat, anno 1899. Daarvan vonden we in "Le Carillon" van 3-4 juli 1899 een echo terug : "Beaucoup de nos concitoyens ont admiré et admirent encore tous les jours l'élégant et vaste magasin que M. LEBON a construit à la Rue de Flandre et où l'on débite, en même temps que toutes sortes de jolis souvenirs d'Ostende, ces superbes coquilles des mers des Indes et du Mexique, des poupées ravissantes comme on n'en a jamais vues à Ostende, des ... mon Dieu, je n'en finirais pas si je devais énumérer tout ce que notre camarade Lebon a dans ses vastes magasins pour satisfaire l'acheteur le plus difficile. Allez-donc voir chez lui, vous en sortirez comme d'âne de Saint-Nicolas".

De tekst leert ons verder dat de decoratie van LE BON's bazar werd uitgevoerd door twee Italianen uit Torino : GIANOTTI & GIRAUDO die LE BON te Nice had leren kennen (4).

Deze zouden te Oostende nog andere decoratieve schilderwerken hebben uitgevoerd in die tijd : in de Société Littéraire, in het Hôtel Wellington, in de huizen van de heren SIMEON, VAN ISEGHEM, GOBIN en DIERYCKX.

(vervolgt)

Norbert HOSTYN

- zie nota's op p. 11

nota's :

- (1) : Een in 't Frans geschreven tekst op de achterzijde van 1 1/2 panoramafoto van het huis LE BON. Geschreven met balpen en naar we uit de tekst konden opmaken van na 1949.
- (2) : N. Hostyn, Een natte attractie uit 1894 : LE BON's Aquarium, in De Plate, 5, 12, december 1976, p. 13-14.
- (3) : onlangs herdrukt.
- (4) : Deze GIANOTTI is wellicht dezelfde wiens pentekeningen met Mariakerkse gezichten omstreeks 1900 gebruikt werden voor prentkaarten (cf. Omer VILAIN, Uitgevers van Oostendse prentkaarten, in Ostendiana III, 1978, p. 104). In de verzameling A.v.I berust een aquarel met een gezicht op het kerkje O.L.V. ter Duinen, getekend GIANOTTI.

OVER HET TECHNISCH ONDERWIJS TE OOSTENDE

In het Plate-nummer van april 1980 werpt medelid E. Swissaert een haakje naar kandidaat-vorsers naar de geschiedenis van het technisch onderwijs te Oostende. Ik ontgoochel hem wellicht wanneer ik er niet op inga. Nochtans wilde ik ook even snuffelen in het voor mij gekende en beschikbare materiaal daaromtrent. Wie Oostende denkt, denkt visserij en inderdaad, met het visserij-onderwijs is in de 19de eeuw de kous vlug af. Hoeveel weten echter dat op enkele passen van Oostende er een landbouwschool bestond ? Wellicht zijn weinig Oostendse jongeren daarvoor naar Oudenburg getrokken. Ik heb de school na 1850 nergens meer aangetroffen. Misschien zijn wel stadsgenoten naar het nabije Gistel gependeld waar op 13 december 1848 een leerwerkhuus werd opgericht. De nijverheidschool van Oostende telde in 1877 166 leerlingen, met 10 leraars en de leergangen duurden 3 jaar. Laat ik me beperken tot het visserij-onderwijs. Hierbij dient aan te stippen dat tussen 1879 tot 1884 een onderscheid gemaakt werd tussen nijverheids- en beroepsonderwijs. Het onder laatste resorteert de visserijscholen. Van de 12 opgerichte beroepsscholen voor jongens tussen 1884 en 1896, komen 3 (!) visserijscholen voor. Vergeten we niet dat het bloeiend visserijbedrijf toen al aan het kwijnen was en dat in 1887 de crisis haar hoogtepunt bereikte.

Het is de tijd van Paster Pype, aalmoezenier bij het Zeewezen. Oostende kreeg zijn school in 1888, Blankenberge in 1890 en Nieuwpoort in 1893. Tussen 1901 en 1910 waren zo eventjes 8 beroepsscholen voor visvangst opgericht geworden. Hun ligging verwondert de lezer niet : Blankenberge, Koksijde, Heist, De Panne, Nieuwpoort, Oostduinkerke en last but not least Oostende met een gemeenteschool en een vrije school. Er was een laboratorium voor onderzoek bij de laatstvernoemde school gevoegd. Op 6 juli 1906 kwam het Koninklijk Werk van de Ibis tot stand. Het was een kweekschool voor ouderloze vissers en zeelui. De exploitatie der leersloepen samen met het toevluchtsoord voor deze jonge ouderlozen werd beheerd door de samenwerkende genootschap "Ibis", gesticht op 16 mei 1908. Beurzen werden zelfs toegekend voor het opleiden der sloepjongens op de zeilschepen. De stuurliedie die zich inlieten met de opleiding, ontvangen een premie van 75 of 50 frank, naargelang het de grote of kleine visserij geldt en een bijkomende premie van 50 of van 25 frank, indien hun leerling het examen aflegt. De sloepjongens die de proef doorstaan hebben ontvangen behalve een getuigschrift van bekwaamheid, ook nog een premie van 50 frank en praktisch materiaal voor het bedrijf. Het "Jaarverslag der Commissie voor zeevisserij 1912", vermeldt op p. 65 dat vanaf het invoeren der studiebeurzen tot 1912 311 sloepjongens de vereiste eindproef met succes hebben afgelegd.

Nog een appendix : ik vergat bijna de "Association maritime belge" die zich tot doel stelde officieren op te leiden ter koopvaardij. De driemaster "Comte de Smet de Naeyer" was het Belgisch schoolschip dat in 1906 schipbreuk leed... Kwestie van te eindigen met een lokaal kleurtje...

Ivan Van Hyfte